

Η απάντηση στην επερώτηση της Ν.Δ. απαιτεί τη διερεύνηση δύο κύκλων προβλημάτων, ενός πολιτικού και ενός οικονομικού-τεχνικού. Ο πρώτος ο πολιτικός σχετίζεται με το ερώτημα ποιά η επιδίωξη της πολιτικής της κυβέρνησης και ποιές σε σχέση με την επιδίωξη αυτή οι θέσεις της Ν.Δ.

Ο δεύτερος αφορά το εάν τα στοιχεία που παρατίθενται είναι ακριβή, πόσο έχουν ή δεν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που έθεσε για το 1986 η κυβέρνηση. Ας εξετάσουμε πρώτα την πολιτική πλευρά.

Η οικονομική μας πολιτική είναι πολιτική που θέλει να θέσει τη χώρα σε τροχιά αυτοδύναμης ανάπτυξης, να εξασφαλίσει μια μόνιμη αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη. Γιατί στο βαθμό, που θα διευρύνουμε τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας, στο βαθμό που θα περιορίζουμε την εξάρτηση από οικονομικές συγκυρίες και τις εξελίξεις στις διεθνείς αγορές θα μπορούμε να σχεδιάζουμε καλύτερα, να προωθούμε πιο αποφασιστικά τις εθνικές και κοινωνικές επιδιώξεις μας, να μπορούμε να ασκούμε μία πολιτική που να ανταποκρίνεται στην αντίληψή μας για τη διαμόρφωση της κοινωνίας. Η πολιτική αυτή προϋποθέτει την αναδιάρθρωση της παραγωγικής δομής της χώρας, τη σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων μας. Για να πετύχουμε τους στόχους αυτούς είναι απαραίτητη η σταθεροποίηση της οικονομίας, η άμεση και ριζική αντιμετώπιση του πληθωρισμού, η δραστική μείωση σε μόνιμη βάση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών. Χωρίς σταθεροποίηση δεν υπάρχει ανάπτυξη και μάλιστα αυτοδύναμη ανάπτυξη. Η σταθεροποίηση δεν είναι αυτοσκοπός. Είναι μέσο, είναι αναγκαίο στάδιο για να γίνει δυνατή η παραπέρα ανάπτυξη, για να διευρύνουμε τα περιθώρια κινήσεών μας, την ευελιξία μας, για να άρουμε τους περιοριστικούς εκείνους παράγοντες που σήμερα περιορίζουν ασφυκτικά την ελευθερία κινήσεών μας. Για παράδειγμα μόνο η δραστική και μόνιμη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών θα επιτρέψει να χρησιμοποιούμε διαθέσιμο συνάλλαγμα σε εισαγωγές επενδυτικού υλικού και όχι σε εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών

όπως σήμερα. Η δραστική αυτή μείωση θα είναι όμως μόνο αποτέλεσμα μιάς πολιτικής που θα μειώσει το κόστος της παραγωγής θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα και θα προωθήσει την διεύρυνση και ανανέωση του παραγωγικού κεφαλαίου και την αναδιάρθρωση και αύξηση της παραγωγής. Καμιά αναπτυξιακή πολιτική λοιπόν δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της οικονομίας αν δεν σταθεροποιηθεί προηγουμένως η οικονομία.

Για τη σταθεροποίηση μιάς οικονομίας αγοράς διασυνδεδεμένης με τη διεθνή οικονομία δεν υπάρχουν πολλές συνταγές, δεν υπάρχουν συνταγές προοδευτικές και αντιδραστικές, λύσεις που μπορούν να εξυπηρετούν αποκλειστικά τους μεν ή αποκλειστικά τους δε. Η σταθεροποιητική πολιτική προϋποθέτει υποχώρηση του πληθωρισμού και μείωση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου πληρωμών με μείωση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα, έλεγχο της πιστωτικής επέκτασης και καθορισμό αντιπληθωριστικής εισοδηματικής πολιτικής. Η εισοδηματική πολιτική ιδίως οδηγεί σε σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης του κόστους παραγωγής και παίζει έτσι σημαντικό ρόλο στη διαδικασία μείωσης του πληθωρισμού. Επίσης ο έλεγχος της εγχώριας δαπάνης με δραστική μείωση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα συμβάλει στην τιθάσευση του πληθωρισμού. Τέλος και η κατάλληλη φορολογική πολιτική που φορντίζει να συμβάλουν και όσοι δεν θίγονται άμεσα από την εισοδηματική πολιτική στην αντιμετώπιση των προβλημάτων συντείνει στην καταπολέμηση του πληθωρισμού.

Τα μέτρα λοιπόν που δήθεν χαρακτηρίζουν μιά συντηρητική στροφή της κυβέρνησης είναι μέτρα αναγκαία και αναπόφευκτα. Είναι μέτρα συντηρητικά; Αναμφίβολα μιά συντηρητική κυβέρνηση θα έπαιρνε εφ'όσον επεδίωκε τη σταθεροποίηση της οικονομίας μέτρα προς αυτή τη κατεύθυνση. Όπως αναμφίβολα και μιά προοδευτική κυβέρνηση δεν θα είχε πολλές άλλες επιλογές. Η γιουγκοσλαβική κυβέρνηση τον Ιούνιο του 1986 αποφάσισε για να αντιμετωπίσει

Σταθεροποίηση
ωρός τα κατώ-
καινοφανής δρα-
μάρχει σταθερο-
ποίηση ωρός τα
άνω; Μπορούν
να δώσουν ω-
ραδείματα; Η
σταθεροποίηση
πάντα έχει ως
συνέπεια τη
μείωση της οίκο-
νομικής δραστη-
ριότητας

και οι αξιολογητές
Ο κ. Παλαιωρατσάς ~~ε~~ έωανέλαβε τη γνωστή ιστορία, ότι ενώ
έωοχη Ν.Δ. ή χώρα και ή οίκονομία εύν μεροδσε. Η σημερινή
υπόση εύναι το άωοτέρομα ^{της} οίκονομίας ωοιτιμής ωού άουήθησε στη
μεταωοεμική ωερίοδο μέχρι της άρχής της δεκαετίας του 80, στην
έξειψη άναωοφομής ωοιτιμής, στη απεβή άναωοφη, στην έξειψη
ωροοαρμής στις δύο ωερεαίτες υπίοεις, σε μίς ωοιτιμής ωού έξωηρητοόσε
είδικα ουμφ έρουντα, την οίκονομική άιγαρχία και τους μεωωράτες.
Η σημερινή υπόση εύναι άωοτέρομα της οίκονομικής ωοιτιμής ωού
άιωοροόθησε ή ουνηρητική ωαράταξη για ερίαντα ωερίωσο χρόνια.

ετήσιο ρυθμό πληθωρισμού 80% και εξωτερικό χρέος που ξεπερνά τα 18 δις δολάρια μεταξύ άλλων να ελέγξει την αύξηση των μισθών, να υποτιμήσει το δινάριο. Κριτήριο για τον χαρακτηρισμό μιάς πολιτικής δεν είναι το τεχνικό μέσο που χρησιμοποιείται. Είναι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι όπως είναι η στρατηγική που ακολουθούμε. Στόχος μας είναι να βελτιώσουμε τη θέση των εργαζομένων. Οτι αυτό αποτελεί στόχο μας το αποδείξαμε την πρώτη τετραετία. Στρατηγική μας είναι να επιλέξουμε τα μέσα εκείνα που παρά τις αρνητικές συγκυρίες επιτρέπει να προωθήσουμε την κοινωνική δικαιοσύνη, την αύξηση των κοινωνικών υπηρεσιών, τη βελτίωση της δημοκρατικής λειτουργίας της πολιτείας. Μερικοί προοδευτικοί ισχυρίζονται ότι η προοδευτική πολιτική είναι πολιτική παροχών. Η πολιτική παροχών που δεν στηρίζεται σε βελτίωση της παραγωγικότητας, σε καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα είναι μακροπρόθεσμα συντηρητική πολιτική γιατί αποβλέπει μόνο στο να κερδίσει ψήφους και όχι να αλλάξει δομές. Σε όφελος των εργαζομένων είναι εκείνη η πολιτική που τους ανοίγει μιά σταθερή προοπτική για αυξημένο εισόδημα και ψηλότερο κοινωνικό μισθό. Και αυτή είναι η μακροχρόνια πολιτική μας. Η πολιτική μας και ο λόγος μας διαφέρει από το συντηρητικό λόγο γιατί εμείς έχουμε διαφορετικούς στόχους, διαφορετικές επιδιώξεις, στηριζόμαστε σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και χρησιμοποιούμε διαφορετικά πολιτικά μέσα.

Η αξιωματική αντιπολίτευση δεν έχει μπορέσει να παρουσιάσει μέχρι σήμερα μία σοβαρή ανάλυση του οικονομικού προβλήματος όπως δεν έχει μπορέσει να παρουσιάσει μία θεμελιωμένη αντιπρόταση στην κυβερνητική πολιτική. Η κριτική και η συμβολή της Ν.Δ. στην οικονομική συζήτηση εξαντλείται συνήθως σε κραυγαλέες διαμαρτυρίες για τις δήθεν σπατάλες της κυβέρνησης. Προστίθεται ως μαγικό μέτρο, που θα αλλάξει άρδην την κατάσταση η ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Η Ν.Δ. λησμονεί σκοπίμως ότι η λεγόμενη επενδυτική αποχή των ιδιωτών επιχειρηματιών άρχισε επί των

ημερών της και άρα είναι ένα φαινόμενο γενικότερο, που εξαρτάται από τη γενικότερη οικονομική συγκυρία και όχι από τη συγκεκριμένη κυβερνητική πολιτική.

Ο κ. Μητσοτάκης στην έκθεση της Θεσσαλονίκης προσπάθησε να είναι κάπως πιο συγκεκριμένος. Απέφυγε όμως να απαντήσει σε μερικά καίρια ερωτήματα στα οποία θα έπρεπε να πάρει θέση, αν ήθελε να πληροφορήσει για τις πραγματικές του προθέσεις και όχι να συγκαλύψει καίρια ερωτήματα όπως: Ποιά είναι η εισοδηματική πολιτική της Ν.Δ. Δέχεται ναί ή όχι ότι η αύξηση των μισθών και αμοιβών στη σημερινή οικονομική συγκυρία πρέπει να πραγματοποιείται με ρυθμό χαμηλότερο εκείνο του πληθωρισμού. Δέχεται ναί ή όχι η Ν.Δ. ότι η αύξηση των αγροτικών τιμών στο επίπεδο που συνεπάγεται η αναπροσαρμογή της πράσινης ισοτιμίας της δραχμής προς την αξία του ECU θα τροφοδοτήσει τον πληθωρισμό. Δέχεται ναί ή όχι η Ν.Δ. ότι η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας συνεπάγεται και τη διολίσθηση της δραχμής. Δέχεται ναί ή όχι ότι η τιθάσευση του πληθωρισμού συνεπάγεται έλεγχο της προσφοράς χρήματος και επομένως η θέση του ότι οι τράπεζες πρέπει να δίνουν σ' όποιον θέλει όσα χρήματα θέλει αποτελεί δημαγωγικό ισχυρισμό.

Ο κ. Μητσοτάκης εξαντλείται σε γενικότητες. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. μας λέει θα περιορίσει τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα. Αλλά τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα περιορίσθηκαν από τη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ κατά 4 μονάδες του ΑΕΠ το 1986 και θα περιοριστούν και άλλο το 1987.

Ο κ. Μητσοτάκης δίνει -και αυτό είναι η μόνη εξαίρεση στις γενικολογίες του- και τη συνταγή. Μεταξύ άλλων περικοπή του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων κατά 100 δις. Ο κ. Μητσοτάκης θέλει να περικόψει το Π.Δ.Ε. κατά το 1/3 περίπου. Ο κ. Εβερτ μας πληροφόρησε ότι αυτός αντίθετα θέλει από το κράτος περί τα 300 δις για να αναμορφώσει την Αθήνα δηλαδή αύξηση

κατά 1/3 περίπου τα επόμενα 4 χρόνια. Παραβλέπω τις αντιφάσεις της Ν.Δ. μόλις γίνεται πιά συγκεκριμένη και παρατηρώ, ότι τη Ν.Δ. ενοχλεί η δημόσια δραστηριότητα για έργα υποδομής η προσπάθεια να ενισχυθεί από το κράτος η διαδικασία ανάπτυξης ώστε να μην εξαρτάται από τις δυνάμεις της αγοράς και τους ιδιώτες επιχείρημα, ώστε να συμβάλει στην ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων και της περιφέρειας. Από τις άλλες προτάσεις θα αναφέρω : Εκ βάθρων αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος συνιστά η Ν.Δ. Αλλά με ποιό στόχο ; αλλαγή των συντελεστών της άμεσης φορολογίας και προς ποιά κατεύθυνση; επιβολή νέων ή μείωση των έμμεσων φόρων; Η Ν.Δ. σιωπά. Απελευθέρωση της αγοράς συνιστά η Ν.Δ. Τι σημαίνει αυτό όμως; Ποιές ρυθμίσεις πρέπει να καταργηθούν; Οι περισσότεροι παρεμβατικοί μηχανισμοί είναι δημιούργημα της ίδιας της Ν.Δ. Ποιούς θεωρεί ξεπερασμένους η Ν.Δ. σιωπά. "Δημιουργία πλουραλισμού στην ιδιοκτησία των επιχειρήσεων". Ο πλουραλισμός είναι έννοια που χρησιμοποιείται να περιγράψει διαδικασίες κατά τη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Τι εννοεί η Ν.Δ. πλουραλισμό στις επιχειρήσεις; Θα εξαναγκάσει τους ιδιοκτήτες να πουλήσουν μερίδιά τους και σε ποιούς ; (Η Ν.Δ. σιωπά γιατί ανοησίες δεν επεξηγούνται.) Η παράθεση γενικοτήτων και κοινοτυπιών δεν αποτελούν προτάσεις. Η Ν.Δ. ξέρει αλλά σκόπιμα το αγνοεί ότι θα έπρεπε να αναφέρει συγκεκριμένα μέτρα για συγκεκριμένους στόχους, να εξηγήσει την αλληλοσύνδεση και την αλληλουχία τους. Σιωπά γιατί θέλει να παραπλανά.

Οι επερωτώντες βουλευτές προανήγγειλαν, για μιά ακόμη φορά την οικονομική καταστροφή της χώρας. Η επερχόμενη καταστροφή είναι το μόνιμο μοτίβο κάθε δήλωσης της Ν.Δ. για την οικονομική πολιτική. Μας αναγγέλεται τακτικά από τον περασμένο Οκτώβρη και διαψεύδεται τακτικά από τις εξελίξεις όπως θα αποδεικνύεται ένας επιπόλαιος, αστήρικτος ισχυρισμός και στο μέλλον. Οι προβλέψεις της είναι απόρροια κοντόφθαλμης μικροπολιτικής,

επιδίωξης να βλάψει με κάθε τρόπο τη κυβέρνηση χωρίς να εκτιμηθεί το κοινωνικό κόστος μιάς τέτοιας τακτικής. Οι προβλέψεις της "δεν βασίζονται σε σωστή εκτίμηση των οικονομικών δεδομένων ή σε αντικειμενική, κριτική βέβαια, αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης". Η καταστροφολογία αυτή είναι δείγμα ανευθυνότητας. Όπως δείγμα ανευθυνότητας είναι "η ενθάρρυνση της κερδοσκοπίας και η καλλιέργεια φημών για μιά νέα υποτίμηση της δραχμής" που επιχειρείται κατά καιρούς και επιχειρήθηκε και σήμερα σ' αυτή την αίθουσα. Το συμφέρον της χώρας απαιτεί η συζήτηση για την οικονομία να γίνεται όσο το δυνατόν πιο νηφάλια όχι για να επωφεληθούμε από την ευκαιρία και να αποκομίσουμε κομματικά οφέλη αλλά για να συνειδητοποιήσει ο λαός το πρόβλημα, να γίνουν κατανοητές οι δυνατές εναλλακτικές λύσεις να έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν με γνώση τι σημαίνει κάθε επιλογή. Αν δεν γίνει αυτό τότε παρεμποδίζουμε, καθυστερούμε και ίσως ματαιώνουμε την προσπάθεια για ανάπτυξη, για εκσυγχρονισμό, για κινητοποίηση όλων μας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων. Η καταστροφολογία είναι δείγμα σκοταδιστικής νοοτροπίας και της άρνησης κάθε δημιουργικής συμβολής στα προβλήματα του τόπου.

Όπως τόνισε ο πρωθυπουργός στη Θεσσαλονίκη η πολιτική σταθεροποίησης που εφαρμόστηκε με συνέπεια και αποφασιστικότητα από τον περασμένο Οκτώβριο έχει αρχίσει να αποδίδει. Οι πράγματι φιλόδοξοι και δύσκολοι στόχοι που είχαμε θέσει πραγματοποιούνται σταθερά.

Τιμές

Όσον αφορά την άνοδο του επιπέδου των τιμών πρέπει να σημειωθεί ότι την τετραετία 81-85 ο μέσος ετήσιος ρυθμός Δ.Τ.Κ. ήταν 19,7%, ενώ την προηγούμενη 1977-81, 20,1%, επιβραδύνθηκε δηλαδή μόνο κατά 0,4%. Η εξέλιξη αυτή δεν ήταν ικανοποιητική και η λήψη των αναγκαίων σταθεροποιητικών μέτρων τον Οκτώβριο του 1985 συνέβαλε ουσιαστικά στην πτώση του ρυθμού ανόδου των τιμών. Έτσι το 9μηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 1986 ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε μόνον κατά 12,3% έναντι αντίστοιχων αυξήσεων κατά 14,3% το 1985 και 12,3% το 1984. Πρέπει να τονισθεί ότι η εξέλιξη αυτή είναι ικανοποιητική γιατί κατά τη περίοδο αυτή επέδρασαν δυσμενώς όλα τα έμμεσα αποτελέσματα της υποτίμησης της 11/10/85. Με βάση την εξέλιξη αυτή και τις προβλέψεις για το τελευταίο τρίμηνο δεν πρόκειται να υπάρξει σημαντική παρέκκλιση από το στόχο του 16% που είχαμε θέσει για ολόκληρο το 1986 έναντι 25% στο 1985. Το σημαντικότερο είναι ότι δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες για να πέσει σημαντικά ο πληθωρισμός το 1987. Προϋπόθεση βέβαια είναι να εξακολουθήσουμε να εφαρμόζουμε με την ίδια συνέπεια και αποφασιστικότητα την πολιτική σταθεροποίησης.

Ισοζύγιο πληρωμών

Η λήψη των σταθεροποιητικών μέτρων συνέβαλε ουσιαστικά στη συγκράτηση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών, ύστερα από τις αναμενόμενες βέβαια χρονικές υστερήσεις. Τα διαθέσιμα στοιχεία εμφανίζουν μείωση του ελλείμματος κατά 39,7% το οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου 1986 έναντι του

Πρόσκληση δραχμή →
ώροσσηρή, δα
όδηγοσε σε αόφνη-
ση το δ. ω. η. δ. ω.
οισμού - Α. υ. ι. γ. α. ι. α. ι.
κ. Ν. Δ.

αντιστοίχου οκταμήνου του 1985. Για την ίδια περίοδο το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου επίσης εμφανίζει μείωση κατά 7,1% και το ισοζύγιο αδήλων αύξηση κατά 25,4%. Σε απόλυτα μεγέθη το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών ανήλθε στα 1.207 εκατ.δολλ. έναντι 2.000 εκατ.δολλ. το 1985. Υπενθυμίζω ότι το 1986 είχαμε σημαντική υποτίμηση του δολλαρίου έναντι της ECU. Έτσι η βελτίωση στο εμπορικό ισοζύγιο για το 1986 είναι πολύ σημαντική αν τα μεγέθη του εμπορικού ισοζυγίου εκφραστούν σε ECU.

Με βάση τις εξελίξεις αυτές και τις προβλέψεις για το τελευταίο τετράμηνο το χρόνου ο στόχος που είχαμε θέσει τον Οκτωβρη του 1985 για μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών το 1986 στο 1,7 δις δολλάρια δηλαδή στο μισό περίπου του αντίστοιχου ελλείμματος του 1985 δεν είναι ανέφικτος. Ως προς τις εισροές από ΕΟΚ, η μόνη πραγματική αύξηση οφείλεται σε εισπράξεις από ΝΕΠ, οι οποίες δεν είναι εξωγενείς αλλά αποτέλεσμα της ψαλλίδας μεταξύ πράσινης και κανονικής δραχμής την οποία εμείς ανοίξαμε. Οι εισπράξεις αυτές μας αποζημιώνουν για τη μεγαλύτερη διείσδυση αγροτικών προϊόντων στην ελληνική αγορά που γίνεται δυνατή λόγω ακριβώς του θεσμού των ΝΕΠ.

Εκτός από αυτή την πραγματική αύξηση εισροών από ΕΟΚ, υπάρχει και η ονομαστική αύξηση που οφείλεται στο ότι εκφράζουμε τις εισροές σε δολλάρια τα οποία έχουν έντονα υποτιμηθεί.

Το όφελος από το πετρέλαιο πρέπει να τοποθετηθεί στο σωστό του πλαίσιο. Το ακαθάριστο όφελος για το ισοζύγιο εκτιμάται για το 1986 στα 1.150 εκ. δολλ., ήτοι περίπου 3% του ΑΕΠ. Για να φθάσουμε στο καθαρό πρέπει να αφαιρέσουμε τη μείωση των εξαγωγών μας στις πετρελαιοεξαγωγικές χώρες. Επίσης δεν πρέπει να περιοριστούμε μόνο στους ευνοϊκούς εξωγενείς παράγοντες (πετρέλαιο και μείωση διεθνών επιτοκίων), πρέπει να λάβουμε υπ' όψη τους δυσμενείς (Αμερικανοί τουρίστες, χαμηλότερη αύξηση του διεθνούς εμπορίου

Αντ. Δένδια
αύξηση των
εξαγωγών (J-curve
effect).

απ'ότι προβλέπονταν από ΟΟΣΑ, ΔΝΤ κλπ. και επομένως μικρότερη διόγκωση των εξαγωγών μας). Τέλος, ένας άλλος εξωγενής παράγων, η υποτίμηση του δολλαρίου, κάνει το αρχικό στόχο του 1,7 δισ.δολλ. πιό φιλόδοξο. Η πιό κοινά αποδεκτή μεθοδολογία για να εκτιμηθεί ο εξωγενής αυτός παράγων είναι να εκφράσουμε το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ. Έτσι, όταν είχε τεθεί ο στόχος, τον Οκτώβριο του 1985 επιδιώκαμε να βελτιώσουμε το ισοζύγιο να περιορίσουμε το έλλειμμα κατά 4,3% του ΑΕΠ. Εάν επιτύχουμε το στόχο μας θα έχουμε πετύχει βελτίωση κατά 5,7% του ΑΕΠ, λόγω της αλλαγής στην ισοτιμία του δολλαρίου. Το έλλειμμα θα μειωθεί από 10% του ΑΕΠ (3,3% δις δολλάρια) το 1985 στο 4,3%.

Ελλείμματα του Δημοσίου Τομέα

Σχετικά με το έλλειμμα του δημόσιου τομέα σαν ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος σημειώνουμε ότι αυτό ανήλθε από το 1978 που ήταν 5,6%, στο 15,7% το 1981 δηλαδή σχεδόν τριπλασιάστηκε. Το 1982 έως και το 1984 το έλλειμμα συγκρατήθηκε κατά 3-4 ποσοστιαίες μονάδες (11,8% το 1982 και 1983 και 12,8% το 1984), ενώ ανήλθε στο 16%. Πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι τα ελλείμματα στην περίοδο 1981-85 χρηματοδότησαν κατά το μεγαλύτερο μέρος τις δημόσιες επενδύσεις οι οποίες την ίδια περίοδο αυξήθηκαν σε σταθερές τιμές με μέσο ετήσιο ρυθμό κατά 9%.

Η προσπάθεια για την μείωση του ελλείμματος κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες (στόχος του σταθεροποιητικού προγράμματος) το 1986 αποδίδει και αυτή καρπούς. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία του 7μηνου του 1986 το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού μειώθηκε κατά 26% σε σύγκριση με το αντίστοιχο επτάμηνο του 1985. Η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη των δημοσίων οικονομικών συνεπεία της συγκράτησης του ρυθμού αύξησης των δημοσίων δαπανών και της αύξησης των φορολογικών εσόδων επιβεβαιώνεται και από τα ταμειακά στοιχεία.

Το έλλειμμα της Κεντρικής Διοίκησης σε ταμειακή βάση εκτιμάται ότι μειώθηκε στους πρώτους επτά μήνες του έτους κατά 21%.

Με βάση λοιπόν τα διαθέσιμα στοιχεία ο στόχος για μείωση των δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στο 1986 θα πραγματοποιηθεί.

ΑΕΠ

Ο ισχυρισμός των επερωτώντων ότι το ΑΕΠ θα μειωθεί κατά 2% έναντι στασιμότητας που προέβλεπε η κυβέρνηση δεν ευσταθεί. Το ΑΕΠ το 1986 προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,6%

Η ποσοστιαία συμμετοχή στην αύξηση αυτή θα προέλθει από τις υπηρεσίες που θα συμβάλλουν κατά 0,4% ενώ το προϊόν της Γεωργίας και της Βιομηχανίας θα συμβάλλουν κατά 0,08% και 0,12% αντίστοιχα. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι την περίοδο 1981-85 ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ επιβραδύνθηκε αλλά θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη ότι άρχισε να επιβραδύνεται σημαντικά από το 1979 εμφανίζοντας το 1981 αρνητικό ρυθμό.

Εάν δε εξετασθεί το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν εκτός της Γεωργίας το οποίο και παρουσιάζει σταθερότερη τάση παρατηρούμε ότι από το 1983 και μετά έχουμε ανοδικούς ρυθμούς σε σύγκριση με τη στασιμότητα της περιόδου 1979-81. (Το μη αγροτικό προϊόν αυξήθηκε κατά 0,5% 1980, στάσιμο το 1981, -0,5% το 1982, 2% το 1983, 2,5% το 1984 και 2,5% 1985).

Απασχόληση

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ το ποσοστό ανεργίας για το 1985 ανέρχεται στο 7,8% του εργατικού δυναμικού. Σε σύγκριση με το 1984 το ποσοστό εμφανίζει μικρή μείωση (8,1% το 1984). Ο αριθμός των ανέργων από 315.000 άτομα το 1984 μειώθηκε στα 303.900 άτομα το 1985.

Οι πρώτες εκτιμήσεις για το 1986 δείχνουν ότι ο αριθμός των ανέργων ανέρχεται σε 289,6 χιλιάδες, έναντι 303,9 χιλιάδων του προηγούμενου έτους, δηλαδή παρουσίασε μία μικρή μείωση της τάξεως του 4,7% έναντι του προηγούμενου έτους.

Από την ανάλυση του αριθμού των ανέργων κατά περιοχές, παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας, στο Π.Σ.Θεσ/κης και στις Λοιπές Αστικές Περιοχές παρουσιάστηκε μείωση του αριθμού των ανέργων κατά 8,5%, 19,7% και 2,7% αντίστοιχα, στις Ημιαστικές περιοχές παρουσιάστηκε αύξηση 19,8% ενώ στις Αγροτικές περιοχές ο αριθμός των ανέργων παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος (αύξηση 1%).

Τα σταθεροποιητικά μέτρα σκοπεύουν επίσης στη διατήρηση της απασχόλησης η οποία κινδυνεύει από τη μείωση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας και τη διείσδυση των ξένων προϊόντων στην εγχώρια αγορά. Μακροπρόθεσμα η Κυβέρνηση θα επιδιώξει την αύξηση της απασχόλησης με την προώθηση παραγωγικών επενδύσεων στα πλαίσια του αναπτυξιακού Ν.1262/82. Ηδη τα επενδυτικά προγράμματα ύψους 18,5 δισ.δρχ. που έχουν ολοκληρωθεί δημιούργησαν 7.169 νέες θέσεις εργασίας, βρίσκονται δε στο στάδιο υλοποίησης επενδυτικά προγράμματα ύψους 42,9 δισ.δρχ. που θα δημιουργήσουν 15.155 νέες θέσεις εργασίας. Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι στις Ευρωπαϊκές Χώρες του ΟΟΣΑ και την ΕΟΚ το μέσο ποσοστό ανεργίας ανέρχεται για το 1985 σε 11,0% και 11,6% αντίστοιχα. Δεν προβλέπεται όμως ουσιαστική βελτίωση παρόλο που οι οικονομικές συνθήκες στη ζώνη ΟΟΣΑ βελτιώθηκαν σημαντικά.

Ανταγωνιστικότητα

Η Ν.Δ. ισχυρίζεται ότι η διεθνής ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας συνεχίζεται να μειώνεται. Ο ισχυρισμός αυτός βασίζεται στο γεγονός ότι ο πληθωρισμός στην Ελλάδα είναι υψηλότερος από ό,τι είναι στις

Ισχυρισμός του
Παλαιουραθα
δεν η' λυεσση τη
ΕΟΚ με μειω-
θηκε η ανταγω-
νιστικητητα-ωσο;

ανταγωνίστριες χώρες. Είναι όμως εσφαλμένος. Θα ήθελα να επιβεβαιώσω για άλλη μία φορά ότι ο συνδυασμός της εισοδηματικής και συναλλαγματικής πολιτικής που εφαρμόζει η Κυβέρνηση μετά από τα μέτρα του Οκτώβρη 1985 όχι μόνο έχει διαφυλάξει την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της χώρας αλλά την έχει ενισχύσει.

Για να διαπιστώσει κανείς την εξωτερική ανταγωνιστικότητα της χώρας, πρέπει απαραίτητα να λάβει υπόψη δύο παράγοντες : πρώτο, την εξέλιξη του κόστους εργασίας, και των τιμών γενικότερα, στην Ελλάδα και στις ανταγωνίστριες χώρες, και, δεύτερο, την εξέλιξη της ισοτιμίας της δραχμής κατά μέσο όρο σε σχέση με τα αντίστοιχα νομίσματα.

Αν ληφθούν υπόψη οι δύο αυτοί παράγοντες, διαπιστώνεται, σύμφωνα με στοιχεία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ότι η ανταγωνιστικότητα της χώρας κατά το 1986 βελτιώθηκε σημαντικά, έναντι των άλλων χωρών της ΕΟΚ. Συγκεκριμένα, οι τιμές αυξήθηκαν περισσότερο στην Ελλάδα αλλά η ταυτόχρονη ελαφρά διολίσθηση της δραχμής υπερακόντισε τη διαφορά έτσι ώστε να έχουμε μικρότερη αύξηση των τιμών των προϊόντων μας όταν εκφραστούν σε συνάλλαγμα. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας εκτιμάται ότι θα είναι της τάξης του 10% για το 1986. Αν αντί των τιμών συγκρίνουμε την εξέλιξη του κόστους εργασίας, τότε η βελτίωση θα είναι 15%.

Η πολιτική διαφύλαξης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων συνεχίζεται με συνέπεια και διαφάνεια. Επομένως, οποιαδήποτε αναφορά σε δήθεν διάβρωση της ανταγωνιστικότητας είναι αβάσιμη, δημιουργεί σύγχυση στον επιχειρηματικό κόσμο και ζημιώνει την οικονομία της χώρας.

Εισοδήματα εργαζομένων

Η σταθεροποιητική πολιτική είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του εισοδήματος, των εργαζομένων σε πραγματικές τιμές. Αυτή είναι δυσάρεστη, αλλά

Δράση ως προς
το Δοξάριο

προβλεπόμενη και αναπόφευκτη συνέπεια. Είναι μέσο για να αποκτήσουμε μελλοντικά τη δυνατότητα να βελτιώσουμε σταθερά το βιοτικό τους επίπεδο. Θέλω να υπενθυμίσω ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ πέτυχε να μειώσει κοινωνικές ανισότητες την πρώτη τετραετία και να βελτιώσει το εισόδημα των εργαζομένων. Αναφέρω ενδεικτικά ότι στην περίοδο 1981-85 η συμμετοχή των μισθών και ημερομισθίων στο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα αυξήθηκε κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες από 50,2% που ήταν το 1981 έφθασε το 1985 στο 54,2%.

Επι πλέον στην τετραετία 1981-85 οι πραγματικές ωριαίες αποδοχές των εργατών στη Βιομηχανία αυξήθηκαν κατά 17,5% έναντι αύξησης 15,7% την τετραετία 77-81. Οι αποδοχές των υπαλλήλων λιανικού εμπορίου την περίοδο 81-85 αυξήθηκαν κατά 25,8% έναντι αύξησης 0,5% την προηγούμενη τετραετία.

Επίσης ο κατώτερος πραγματικός μισθός στην περίοδο από 31/12/81 έως 31/12/86 αυξήθηκε κατά 16,0% και αυτό παρά την εφαρμογή της περιοριστικής πολιτικής για το 1986, ενώ την προηγούμενη αντίστοιχη χρονική περίοδο 31/12/76 έως 31/12/81 είχε αυξηθεί μόνο κατά 5,1%.

Καταθέσεις - Χρηματοδότηση Ιδιωτ. Τομέα

Ο ρυθμός του 8μήνου εποχιακά διορθωμένος δίνει ετήσιο ρυθμό περίπου 20% (όσο ο στόχος του Μ-Π προγράμματος).

- Η μέση ροπή προς αποταμίευση (σε εθνικολογιστικά μεγέθη) εκτιμάται ότι το 1986 θα μειωθεί κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες (από 24,1% το 1985 σε 20,9% το 1986). Αυτό είναι συνέπεια της εισοδηματικής πολιτικής στα πλαίσια του προγράμματος.
- Η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα τρέχει με ετήσιο ρυθμό 17,6% ρυθμός υψηλότερος από το 15% που ήταν ο στόχος του Μ-Π προγράμματος για το 1986.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στο πρώτο τρίμηνο του 1986 η υπέρβαση του στόχου ήταν μεγαλύτερη. Στο δεύτερο τρίμηνο η Κυβέρνηση έλαβε μέτρα

ώστε να περιοριστεί η απόκλιση.

Επομένως, ο ισχυρισμός περί δήθεν στραγγαλισμού του Ιδιωτικού Τομέα είναι αβάσιμος.

- Όταν το 1979-80 προσπάθησε η τότε κυβέρνηση να εφαρμόσει περιοριστική πολιτική, ο ρυθμός επέκτασης των πιστώσεων στον Ιδιωτικό Τομέα ήταν μικρότερος από τον ρυθμό του πληθωρισμού. Το 1979 ο πληθωρισμός ήταν 24,8% σε δωδεκάμηνη βάση Δεκέμβριος '79/Δεκέμβριος '78. Η πιστωτική επέκταση στον ιδιωτικό τομέα ανήλθε στο 18,2%.

Εξωτερικός Δανεισμός - Χρέος

Το εξωτερικό χρέος (στοιχεία Τράπεζας της Ελλάδος) ήταν στο τέλος του 1985 14,8 δισ.δολάρια έναντι 7,9 δισ.δολάρια το 1981.

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης (εσωτερικό + εξωτερικό) σαν ποσοστό του ΑΕΠ ήταν στο τέλος του 1985 56,8%, ελαφρά μικρότερος από τον μέσο όρο στις χώρες της ΕΟΚ (58,9%). Επομένως, δεν υπάρχει υπερχρέωση της χώρας όπως διατείνεται η ΝΔ στην επερώτηση της.

Ο λόγος εξυπηρέτησης του εξωτερικού χρέους της χώρας (τόκοι + χρεωλύσια/εξαγωγές αγαθών + υπηρεσιών) ήταν 21,8 το 1985. Είναι χαμηλότερος από το μέσο δείκτη των 20 μη πετρελαιοπαραγωγών αναπτυσσόμενων χωρών όπως προκύπτει από στοιχεία του ΔΝΤ για το 1986. Ενα μεγάλο μέρος των δαπανών για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους της χώρας οφείλεται σε δάνεια που είχαν συναφθεί από την Ν.Δ. στη περίοδο 1979-81 (τα οποία είχαν 4-5 χρόνια περίοδο χάριτος).

Τρέχει έλλειψη να κοινοποιηθεί ότι την περίοδο 81-85 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του χρέους ήταν 17,0% έναντι 20,6% που ήταν ανωρηση ορόσημο περίοδο 78-81. Είχαμε αδιαφορία με την

- Η πιστωτική πορεία των επενδύσεων έχει αρχίσει από το 1977.

- Βαρύτητα των επενδύσεων σε κατοικίες.

- Υπήρξε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και το 1985 (2,1%) και το 1986 (1,6%)

Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι αντίθετα με την απροθυμία του ιδιωτικού τομέα να προχωρήσει αυτά τα χρόνια σε ανάκαμψη παραγωγικών επενδύσεων ο δημόσιος τομέας προχώρησε σε αξιόλογη δραστηριοποίηση. Οι δημόσιες επενδύσεις σε πραγματικές τιμές αυξήθηκαν σημαντικά από το 1981 και μετά.

- Η μείωση των συνολικών επενδύσεων το 1986 οφείλεται εξολοκλήρου στη κάμψη των δημοσίων επενδύσεων. Κάμψη μεγαλύτερη από ότι είχε αρχικά προβλεφθεί, προκειμένου να επιτευχθούν οι επιδιώξεις του σταθεροποιητικού προγράμματος.

Προτού κλείσω την αναφορά στις οικονομικές εξελίξεις θα ήθελα να σχολιάσω τη σημασία των στόχων που έχει θέσει η κυβέρνηση και στους οποίους επανειλημμένα αναφέρθηκα.

Οι στόχοι που έχει θέσει η κυβέρνηση είναι πολιτικοί στόχοι, διαγράφουν ποιά είναι η επιδίωξη, ποιά είναι η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να εργαστεί. Οι στόχοι δεν είναι προβλέψεις για την έκβαση ενός πειράματος. Η οικονομία δεν είναι πειραματικό εργαστήριο όπου όλα τα στοιχεία οι μεταβλητές ελέγχονται. Η οικονομία είναι πολύπλοκος μηχανισμός όπου πέρα από τα οικονομικά μέσα πολιτικοί, οικονομικοί και ψυχολογικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο. Επομένως βραχυπρόθεσμες αποκλίσεις από προβλεπόμενες ή επιθυμητές εξελίξεις είναι φυσιολογικές και αναπόφευκτες. Αναφέρω ενδεικτικά ότι οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ και το ΔΝΤ δεν προέβλεψαν ορθά για το 1986 την εξέλιξη του παγκόσμιου εμπορίου. Υπερεκτίμησαν τις συνέπειες της πτώσης των τιμών του πετρελαίου. Εκείνο λοιπόν που είναι σημαντικό για να κρίνουμε μία διαγεγραμμένη πολιτική είναι αν εφαρμόζεται με συνέπεια, προχωρεί ανεξάρτητα από μικροπολιτικούς υπολογισμούς και κυρίως αν διορθώνονται παρουσιαζόμενες αποκλίσεις έγκαιρα και αποφασιστικά.

Η Ν.Δ. ως προς το συγκεκριμένο σημείο δεν έχει εκφέρει γνώμη όπως δεν έχει εκφέρει γνώμη για τη σκοπιμότητα των στόχων που έχουν τεθεί. Το μόνο που την ενδιαφέρει είναι αν έχουν παρουσιαστεί αποκλίσεις από τους στόχους για να καταδείξει την ανικανότητα της κυβέρνησης. Μια τέτοια στάση δεν προάγει την ορθή κατανόηση των προβλημάτων και προπαντός τη συζήτηση. Αλλά αυτό δεν είναι το μόνο σημείο όπου η αξιωματική αντιπολίτευση αδυνατεί να καταλάβει ότι έχει και αυτή χρέος να συμβάλει στην αντιμετώπιση και όχι στην όξυνση των προβλημάτων.

Θέλω να κλείσω την επισκόπηση αυτή των οικονομικών εξελίξεων με την παρατήρηση ότι η αντιπληθωριστική διαδικασία αν έχει σχεδιαστεί σωστά έχει μιά αυτοτροφοδοτούμενη δυναμική. Όταν γίνουν τα πρώτα σταθερά βήματα τα επόμενα είναι ευκολότερα, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι δεν μεσολαβούν δυσμενείς εξωγενείς παράγοντες όπως θα ήταν μιά απότομη αύξηση της τιμής του πετρελαίου. Η εξέλιξη μέχρι σήμερα ότι η πολιτική της σταθεροποίησης έχει αρχίσει να αποδίδει. Η πρόοδος αυτή που επιτελέσθηκε θα βοηθήσει να προχωρήσουμε το χρόνο που μας έρχεται ακόμη πιο γοργά. Η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να συνεχίσει με αποφασιστικότητα την αντιπληθωριστική της πολιτική και να μην σταματήσει προτού έχουμε πετύχει το επίπεδο εκείνο που θα επιτρέπει την οικονομική ανάκαμψη και την σταθερή αυτοδύναμη ανάπτυξη. Έτσι μόνο η προσφορά, η θυσία του λαού μας θα καρποφορήσει.

50
Διοικήσεως
8 μηνών εφ' 1985

2-

Αυξανόμενες Ξωτικές - Πτωχεύσεις
που διαγράφουν αρκούδα

2. Από τα ~~παραπάνω~~ στοιχεία ~~παρατηρούμε~~ ότι όσον αφορά τις πτωχεύσεις και ιδιαίτερα τις κρυφθελούσες πτωχεύσεις έχουμε μείωση 5% στον αριθμό ~~των πτωχεύσεων~~ ^{εφ' 8 μηνών Ιαν-Απρ 86 έλαση 205/70} στις αιτήσεις ^{στον 451/86} δε πτωχεύσεων έχουμε μείωση τόσο σε αριθμητικούς όρους όσο και σε όρους ~~συνολικής~~ ^{εφ' 8 μηνών Ιαν-Απρ 86 έλαση 205/70} αξίας.

Στην περίπτωση των επιταγών έχουμε αύξηση στον αριθμό των αναλυτών επιταγών κατά 10% και 28% σε αξίες. Η αύξηση αυτή εξουδετερώνεται από την μείωση που παρατηρείται για την ίδια περίοδο στον αριθμό συναλλαγματικών ^{κ<1} καθώς στην πραγματική αξία τους.

Για την ερμηνεία των στοιχείων ~~του παραπάνω πίνακα και~~ ιδιαίτερα των δραχμικών αξιών, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για να δείχνουν τις πραγματικές τάσεις της αγοράς θα πρέπει να εκφράζονται σε σταθερές τιμές. Αν κατά συνέπεια αποπληρωρισθούν με την μεταβολή του αντίστοιχου δείκτη χονδρικών τιμών σε μέσα επίπεδα (24,1%), οι πραγματικές τους αξίες παρουσιάζουν σημαντική μείωση.

3. Όσον αφορά τέλος, τα μέτρα ενόχλησης των μικρών και μεσίων επιχειρήσεων που έχουν ληφθεί πρόσφατα ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

α. Αύξηση του ύψους της εγγύησης του Ελλην. Δανείου των δανείων που δίνονται στα πλαίσια της ΑΝΕ 197/78.

β. Αύξηση του κεφαλαίου κίνησης από 30% σε 40% του κύκλου εργασιών των ΜΜΕ.

γ. Χρηματοδότηση μικτών επιχειρήσεων με ποσοστό συμμετοχής της μεταποίησης στον κύκλο εργασιών μικρότερο του 50%.

δ. Κατάργηση του ανώτατου συνολικού και κατά τράπεζα ορίου για την χρηματοδότηση βιομηχανικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό κ.λ.π.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η επιβίωση ή όχι των μικρών επιχειρήσεων δεν εξαρτάται μόνο από τα κίνητρα που θεσπίζει η πολιτεία αλλά κατά κύριο λόγο από τις ικανότητες του φορέα και τον ορθολογικό τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους μέσα σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

~~Βαθμεσιολογική Διοίκηση~~

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Δ/ση Πιστ. και Δημ. Πολιτικής
3. Γραφείο κ. Βασιλείου
4. Γενικό Αρχείο

Ο Υπουργός

Κώστας Σημίτης

20/10/86
Χρυσόστομος Ν. Καρολίδης